

نشریه دانشکده ادبیات تبریز

بهار سال

۱۳۳۷

ادیب طوسی

فهلویات لری

قدیمترین فهلویات که از زبان لری برای ما باقی مانده منسوب به باباطاهر عریان است ولی آنچه قابل تردید نیست اینکه اولاً تمام این فهلویات از باباطاهر نیست و ثانیاً بمرور زمان و بعلت جهل نساخ عموماً صورت اصلی خود را از دست داده اند و آنچه امروزه فهلویات لری مینامیم از حیث زبان پیارسی دری نزدیکتر است تا بزبان لری معذک با توجه بمشخصات زبان لری ممکن است قسمتی از این فهلویات را که صورت کهنه تری از آنها در دست است تا حدی اصلاح نمود و باین منظور در این مقاله بذکر و اصلاح فهلویات لری از ماخذ زیر میپردازم:

اول - نسخه ای که بتوسط دوست فاضل و ارجمند ما آقای مجتبی مینوی از مجموعه شماره ۲۵۴۶ موزه قونیه عکسبرداری شده و شامل دو قطعه و هشت دو بیتتی از باباطاهر است و تاریخ کتابت سال ۸۴۸ دارد (۱)

دوم - نسخه ای که بشماره ۹۰۰ در فهرست کتب خطی کتابخانه مجلس قید شده

و مجموعه ایست از اشعار شعرا تا اوائل قرن هشتم (۱) و باینکه این نسخه از حیث تاریخ به نسخه موزه قونیه مقدم است دارای این نقیصه میباشد که فهلویاتی از دوسه لهجه بدون ذکر نام گوینده در آن آمده که بیشتر آنها مربوط بزبان لری است و از نظر سبک و مطلب با اشعار بابا طاهر شبیه است، مخصوصاً که قطعه اول آن صورت کاملتری از قطعه دوم بابا طاهر است که در نسخه موزه قونیه دیده میشود و میتوان قطعه مزبور را بوسیله آن اصلاح و تکمیل کرد

در تمام اشعار این مقاله تلفظ کلمات بر مبنای اعرابی است که در اشعار موزه قونیه دیده میشود و هر جا اصلاحی بنظر رسیده آنرا در هلالین گذاشته‌ام، همچنین در مواردیکه کلمه یا حرفی اضافه شده آن قسمت اضافی را داخل گیومه قرار دادم و توضیحات راجع بلغات با آخر مقاله ارجاع شده :

الف - فهلویات بابا طاهر که در نسخه موزه قونیه آمده :

۱- قطعه اول :

(۱) - گر از رز (زر؟) او^۱ نهی دیوانه از (از) گل

به پرچینش کری وانوشه و ول

gar až zar ow nehi divâ ne až gel

be parcineš kerî vânušavo vel

معنی : اگر بجای گل دیوار از زر بسازی و پرچینش از بنفشه و گل کنی

(۲) - گر او بشنش^۲ نهی آن دار شمشاد

کر (که ؟) او روش^۳ کری آواج بلبل

gar ow bašneš nehi on dâr šemšâd

ke ow rüneš kerî âvâj belbel

معنی : اگر بصحنش آن شمشاد بنشانی که بر طرف آن بلبل آواز کند .

(۳) - سر «ا» نجامان بشی^۴ بهرزی^۵ یای^۶ ته گوروی^۷ ماوای ته گل

(۱) - رک فهرست کتب خطی کتابخانه مجلس تالیف ابن یوسف از ص ۱۶۰

saranjâmân beši beyyâ beharzi
yâye te gür wi ma'vâye te gel

معنی: سرانجام بیکجا از میان میرود و جای تو گور و ماوا ای تو خاک باشد

۲- و اما قطعه دوم که در نسخه موزه قونیه از بابا طاهر آمده بنظر میرسد که دارای نواقصی است و چون صورت کاملتری از آن در نسخه کتابخانه مجلس موجود است (۱) باید در ترجمه و تصحیح اشعار آن از نسخه مجلس نیز استفاده شود بنابراین تک تک اشعار این قطعه را با اشعار نسخه مجلس مقابله کرده و آنچه بنظر صحیح میآید در ذیل همان شعر میآورم:

«ق»- علامت نسخه قونیه - و «م» علامت نسخه مجلس است

(۱)- ق: زار جم دی ودای مورج اد خورد مورجانی دودستی و خدا خدا درد
م: زارجی و رجه بولی موری اتخود مورجی آن میان دست او خدا درد
آنچه بنظر من صحیح میآید:

زارجم^۲ دی^۱ جه بولی^۹ موری اد^{۱۰} خورد

مورجی آن میان دست او خدا درد^{۱۱}

zârejam di je büli müri adxard
müreji on miyân dast ow xodâ dard

معنی: کبکی دیدم از غم انگوری موری میخورد و مور در آن میان دست بخدا داشت

(۲)- ق: ناگهان بامدند باز وداری زارجش کشت و موران زارج ادخورد
م: به و ذارته و ذرت بازی و ذاری زارجش کشت و موران زار او خورد
صحیح آن؟

ناگهان به و ذرت^{۱۲} بازی و ذاری زارجش کشت و موران زار او خورد

nâgahân bevezart bâzi va dâri
zârejaš košto mürân zâr avâ xard

معنی: ناگهان بازی از درختی گذشت کبک را گشت و مورانش زار بخوردند

۳) - ق: دال جالوند کوهان کرد پرواز بازش بگشت و خونش پاک و خورد

م: دالی از برزه کوهی کرد پرواز کرد پروازش بش باز او خورد

صحیح آن؟

دالی^{۱۳} جالوند کوهان کرد پرواز بازش بگشت و خونش پاک و خورد

dâli jalvand kühân kard parvâz

bâzaš bekošto xuneš pâk vâ xard

معنی: عقابی از کوههای الوند پرواز کرد و باز را گشت و خونش پاک بخورد

۴) - ق: بمدنچيروان دردین ود آئین بوکدش تیرو دال از کار بدرد

م: آمه نخجیروانی ساته بسکیم بوا شاتیر و دال از کار وا کرد

صحیح آن؟

بمه^{۱۴} نخجیروانی ساته^{۱۵} بسکیم بوکدش^{۱۶} تیرو دال از کار وا کرد

bama naccirvâni sâta baskim

bowkadaš tiro dâl az kâr vâ kard

معنی: کمی بعد نخجیروانی در رسید و تیر افکند و عقاب را بگشت

۵) - ق: بشه نخجیروان دستت و چادست چه منت بد کره از کار بدرد

م: واتشانخجیروان دستت و چادست که اینت و ذکره اشکار وا کرد

صحیح آن؟

وات^{۱۷} شانخجیروان دستت و چادست^{۱۸} که اینت و ذکره اشکار وا کرد

vât šâ naccirvân dastet vojâ [vâ vajâ] dast

ke inat vad karê eškâr vâ kard

معنی: شاه به نخجیروان گفت دست تو دستت را بیفکند (یا شاه به نخجیروان گفت

دستت را درعوض باید برید) که این جزای تست که شکار مرا کشتی

۶) - ق : منامی نشه ائنی که من کرد بمن هرا آن کرند هر و د که من کرد

۴ : واتشاته به این وستاخ مبی دمنش واکرند این ود که من کرد
صحیح آن ؟

واته شاته باین وستاخ ^{۱۹} مبی بمنش واکرند هر و د که من کرد

vâta šâ te bein vestâx mabbi

bemanaš vâ kerand har vad ke man kard

معنی: نخجیروان گفت ایشاه تو باین «عمل خود» گستاخ مباحش هر بدیرا که من کنم
بمن برمیگردانند (یعنی: تو هم کیفر بدی خود را خواهی دید)

۷) - ۴ : خرم آن کیژ ^{۲۰} کوود کار دینی (نبی)

خوش دل آن کیژ کوود تتکوی ^{۲۱} (تتگون ؟) کرد

شعر اخیر در نسخه موزه قونیه نیست و ظاهراً با اصلاحی که شده باید صحیح باشد .

xorranı on kiž ku vad kâra nebbi

xoşdel on kiž ku vad netgovan kard

معنی: خرم کسیکه بدکار نباشد و خوشدل کسیکه بدنیا نآید

۴- یا کم در دی هنی در یه (یا) نبیدار یا کم خوردمد (دی) گپان پیدا نبیدار

من اژان رو بدامان ته زد دست ده (که؟) گردونت «هنی» پروپائی (برپا) نبیدار

yâ kem dor di hani daryâ nebod yâr

yâ kem xor di gehân peydâ nebod yâr

man až on ru bedâmâne te zad dast

ke gardünet hani bar pâ nebod yâr

معنی: ایدوست : جائیکه من در دیدم هنوز دریا وجود نداشت و جائیکه من
خورشید دیدم هنوز جهان نبود ، من آنروز بدامان تو دست زدم که هنوز گردونت

برپا نشده بود .

۴- یا که از مهر تم دم می زد ای یار خویش و بیگانگان (بیگانه) سنگم می زدای یار
جرم اینه که از (از؟) ^{۲۲} ته دوست دارم نه خونم کردونم را ^{۲۳} (رانم؟) هی (می) زدای یار

yâ ke aź mehretam dam mi zad ey yâr

xišo bigâna sangam mi zad ey yâr

jormom ina ke aź te dÛst dârom

ne xÛnam kardo râ nam mi zad ey yâr

معنی: ای دوست! هر جا از مهر تو دم میزدم خویش و بیگانه سنگم میزد، جرم من
اینست که تو را دوست دارم نه خون کرده ام و نه راه زده ام .

۵- من آن پیرم که خواندم قلندر نه خانم بی نه مانم بی نه لنگر
رو همه رو ور آیم گرد گیتی شود در آیه و او سنگی نهم سر

man on pirom ke xânandam qalandar

ne xânam bi ne mânam bi ne langar

ru hama ru var âyom gerde giti

šow dar âyé vo ow sangi nehon sar

معنی: من آن پیرم که مرا قلندر میخوانند، خان و مان و لنگر ندارم همه روز
گرد گیتی میگردم و چون شب شود بر سنگی سر میگذارم :

۶- یا از (از) این بند در از (از) ^{۲۴} ناوه کتیم ^{۲۵}

خونم اد (ار؟) خورد و (خورد) در خوناه کتیم

یا در این شومه گیتی ام نیا یا از خوبی باره ^{۲۶} در ورلاوه ^{۲۷} کتیم

yâ aź in band dar eznâva kattim

xÛnam ar xord dar xÛnâva kattim

yâ dar in šÛma giti am neyâ yâ

aź xo beybâra dar var lâva kattim

معنی: یا از این بند در ناحیه او اتم را اگر خونم خورد در خونابه اتم، یا در این گیتی شوم مرا جا نباشد و یا یگبار از خود در بریار اتم (یعنی هستی خود را در دست فنا کنم و از خود بیخود شوم)

۷- پنج روزی هنی^{۲۸} خرم گهان بی زمین خندان برمان^{۲۹} آسمان بی پنج رونی (روزی؟) هنی هازید^{۳۰} و سامان نه جینان^{۳۱} نامونه ژانان نشان بی

panj rüzi hani xorram gehân bi
zamin xandân berammân âsamân bi
panj rüzi hani hâ zi do sâmân
ne jinân nâmo ne žânân nešân bi

معنی: پنج روز دیگر هنوز جهان خرم است و زمین با آسمان رهنده میخندد پنج روز دیگر هم برای این دو کون هست که نه از زمین اثر و نه از آسمان نشانی باشد

۸- الف^{۳۲} کز کاف و نونش^{۳۳} سر بر کرد همش هامان^{۳۴} گهان اولاجور کرد انکش اد آفری گردون گردان آنش ادسات و^{۳۵} و من انداجه ار^{۳۶} کرد

alef kaž kâfo nüneš sar kebar hard
hamaš hâmân gehân ow lâjevar kard
onkaš adâfari gardüne gardân
ânaš ad sâto man andâja ar kard

معنی: خدا که از هستی خود سر بر آورد هم و همه جهان را بر لاجورد گرفت آنکه گردون گردان را آفرید او میساخت و منش اندازه گر بودم

۹- بشم بالوند دامان موشانم دامن از هر دو گیتی هاوشانم^{۳۶} نشانم توله^{۳۷} و مویم بزاری بی که بابل هنی وا (دا؟) ول نشانم

bošom balvand dâmân mow nešânôm

dâman aź har do giti hâ vešânom
nešânom tûla vo müyom bezâri
bi ke belbel hani dâ vel nešânom

معنی: بروم بدامان الوند موبنشانم ودامن از هر دو گیتی برافشانم، شاخ بنشانم و بزاری بمویم باشد که بلبل باردیگر از گل نشانی بمن دهد.

۱۰- از آن اسپیده بازم همدانی بتنهائی کرم نچپروانی
همه بمن و ذیرند^{۳۸} جرخ^{۳۹} (و) شاهین بنام من کردند نچپروانی
az on espida bâzom hammadâni
betanhâyi herom naccirvâni
hama beman vadirand cargo šâhin
benâme man keran naccir vâni

معنی: من آن سپید باز همدانیم که درشکار یکتایم و چرخ و شاهین همه برای من وزیرند و بنام من نخجیر میکنند.

ب - اشعاریکه در نسخه خطی شماره ۹۰۰ کتابخانه مجلس بدون ذکر نام گوینده آمده با توجه بسبک و لهجه از نظر کلی بدو دسته تقسیم میشود:
دسته اول آنقسمت که بزبان لری است و از نظر طرز فکر میتوان احتمال داد که بعضی از آنها مربوط بباباطاهر باشد؛

دسته دوم فهلوویاتیکه بلهجه های شمال غربی آمده و بحدس نزدیک بیقین مربوط بنواحی زنجان و آذربایجان است.

در این مقاله فقط بذکر فهلوویات دسته اول پرداخته و فهلوویات دسته دوم

را موکول بمقاله ای جداگانه مینمایم:

۱۱- قطعه دوم:

دلّم تاوشن^{۴۱} سامان ته دارت (ی؟) گوش برپرس و پیآمان ته داری

ارایرو داد بی و داوری بی دست وینی که وادامان تهادری

delem tâve šone sâman te dârè
gôš bar porso pey âmân te dârè
ar iru dâd biyo dâvari bi
daset vini ke vâ dâmân te dârè

معنی: دلم شوق شدن بسامان تو دارد و گوشم پیرشش و پیغام تست، اگر روزی داد و داوری باشد خواهی دید که دستم (برای دادخواهی) دامن ترا گرفته است.

☆☆☆

۱۲- قطعه هفتم:

جته (ج۴) ته پیشه چبد و د زینهاری^{۴۱} جمن و د بردن و ویداد خواری^{۴۲}

ته و خوا و خورد و رامش (رامشن) و خوشی از و تا و تو و نالش (نالشن) و زاری

jete piša cebod vad zinehâri
jeman vad bordano vidâd xâri
tevo xâvo xoro râmešno xüši
azo tâvo tovo nâlešno zâri

معنی: پیشه تو چو بدعهدی بود پیشه من تحمل بیداد و بدیهای تو است، تو و خواب

و خوشی و رامش، من و سوز و تب و ناله زاری.

☆☆☆

۱۳- قطعه یازدهم:

شو ارچه تیره^{۴۳} بی هم با مشی پی دل ارچه سوته بی هم کامشی (کامشی) پی

برو نیکی کر و هریا کی ته بی هرکه نیکی کری هم نامشی پی

šow ar ce tehra bi ham bâmaši pey
del ar ce süta bi ham kâmaši pey
berow niki kar o haryâ ke te bi
har ke niki karè ham nâmaši pey

معنی: شب اگرچه تیره باشد از پی بامدادی دارد، دل اگرچه سوخته باشد

از پی کامی دارد، بهر جا که هستی برو نیکی کن، هرکه نیکی کند او را نامی از

پی است .

۱۴- قطعه دوازدهم :

ات برم رنجه وی بر یا خو چوبی دزرم نتوزد خور یا خو چوبی
دلم باذر من، کردی چو کوران به پختم وانها سر یا خو چوبی

at barom ranja vi bar yâ xo cûbi
de zarrem net vazad xar yâ xo cûbi
delema bâzaret kardi co kûrân
be poxtem vânahâ sar yâ xo cûbi

معنی: بیر تو بدون ثمر یا چوبی رنجه هستم (یعنی نه مینوازی و نه میآزاری)
بر ذره من نه خورشید تو میتابد و نه چوب تو، دلم را باذرت چون کوره مشتعل
کردی، به پختم سرپوش یا چوبی بنه

۱۵- قطعه سیزدهم :

بامدادان که مز که خور^{۴۴} وزی^{۴۵} خور چه شاهان چه شوانان خوروزی خور
دلم ویرانه و چشم خورا رو^{۴۶} بویرانها خوشتر وزی خور

bâmdâdân kem az koh xar vazè xor
ce šâhân ce šovânân xar vazè xor
delem virâna vo cašmem xorâru
ne bè virânahâ xoštar vazè xor

معنی: بامدادان که از کوهم خورشید خوش میدمد و بر شاه و شبان خوش
میتابد، دلم ویرانه است و چشم بروی خور که خورشید بویرانها خوشتر میتابد

۱۶- قطعه پانزدهم:

دل و وید^{۴۶} و ول سنبل مبندید میان لاگهانش^{۴۷} گل مبندید
بیش پنج رو نبی و ازار^{۴۸} گیتی نی بدین پنج روژی دل مبندید

del va vido velo senbel mabandid
 miyâne lâgahâneš gel mabandid
 biše panj rü nebi vâžâre giti
 ni bedin panjruži del mabandid

معنی: دل به بیدو گل و سنبل مبندید، در سیل گاه جهان خانه مسازید، باز از
 گیتی بیش از پنج روز نیست، نه! باین پنج روزه دل مبندید.

ج- در راحة الصدور راوندی در دو مورد اشعاری از علاءالدوله عرب شاه و پسرش
 فخرالدین خسرو شاه بزبان لری موجود است که ذیلا درج میشود:
 اول- علاءالدوله عرب شاه که در قرن ششم بزرگ همدان بوده به سلطان
 سلیمان در موقعیکه او را احضار کرده بود، نوشته (۱)

۷- بواد اروند کوه اج یابنشی^{۴۹} ارونداروندی و اذاید (آیه؟) و شی^{۵۰}

bevâd arvand kuh aj yâ benaššè
 arvand ar vand bi vâd âyè vašši

معنی: کوه الوند بیاد از جا حرکت نمیکند، الوندا گرد در بند است باد برای تو میآید

پژوهشگاه علوم و فنون
 مطالعات فرنگی

دو- سید فخرالدین خسرو شاه پسر علاءالدوله موقعیکه در قلعه سر جهان
 محبوس بود این دو قطعه را به سلطان سلیمان نوشت (۲)

۱۸- خویش و بیبانه^{۵۱} و آزاد و بنده و آنکشان و اتها^{۵۲} کیآئی بتنده^{۵۳}

او جمن خو (خون؟) نشان^{۵۴} باهت^{۵۵} شمشیر و ژ (ور؟) بتنگی دریم^{۵۶} اسیر بونده

xišo biyâna vo âzâdo banda
 von kešân vât há ke âyi betonda
 ow jeman xün nešâna bâht šamšir

(۱)- راحة الصدور چاپ لیدن ص ۴۵

(۲) راحة الصدور چاپ لیدن ص ۴۶

var betangi darim asir hevanda

معنی: خویش و بیگانه، آزاد و بنده و آنکسان که ترا واداشته‌اند که بخشم

بیائی، نشاید که برخون من شمشیر یازندو اگرچه به تنگی اسیر بند داریم

۱۹- ازان رووا که بورویم (بورویم؟) مانم نه‌اج خویشان نه‌اج بیبانه آنم

کی‌نوا^{۵۷} کز (کز)^{۵۸} باین بیبانه بومان واله (دانه؟) زیونده مانم یا نمانم

âžon ru vâ ke bu var vim mânom

ne aj xišân ne aj biyâna ânôm

ke nevvâ kež be in biyâna bümân

dânè zivanda mânom yâ nemânôm

معنی: از آن روز باز که بریم خانه من شد نه از خویشانم و نه از بیگانگان، که باید

کسی در این سرزمین غربت نداند که زنده خواهم ماندیانه!

لغات و توضیحات

۱- ow = بر «اضافه» (رك : مقاله‌های سابق)

۲- bašn = سر و بن و اطراف هر چیز - بلندی و پشته - قد و بالا - قدح -

قسمت و بخش - و در لری دو معنی اول معمول است

۳- run = جهت و سمت و طرف - (پهلوی ron): بچشم اندرم دیده

از رون تست بچشم اندرم جنبش از سون تست (لغت فرس)

۴- beyyâ = (ب + ای «یک» + یا «جا») بیگجا

۵- yâ = جا

۶- vi = باشد - (این شکل غالباً در موردی بکار میرفته که مفید معنی

یقین بوده و در غیر این صورت «bi» مستعمل است)

۷- zârj = کبک (در اغلب نقاط گیلان zarj و در هرزنی zarac گویند)

۸- di = مخفف «دید» (سوم شخص مفرد ماضی از dian)

۹- bül = غژم انگور (در کردی نیز بهمین معنی آمده)

۱۰- adxord = میخورد - کلمه «ad» که در لری قدیم در مورد استمرار

بکار میرفته، گاهی در بعضی افعال بصورت at دیده میشود (و این امر بستگی بحرف

اول کلمه بعد دارد) امروزه در لهجه‌های غربی ایران موجود است مثلاً در آشتیانی

بصورت ed و در خوانساری od بکار میرود

۱۱- dard = سوم شخص مفرد ماضی از فعل dardan بمعنی «داشتن»

۱۲- vezart = سوم شخص مفرد ماضی از فعل vezartan بمعنی گذشتن

و عبور کردن (این فعل در پهلوی بصورت vetartan آمده)

۱۳- dâl = لاشخور - عقاب (در کردی و گیلکی نیز بهمین معنی آمده)

۱۴- bama = «بیامد» (سوم شخص مفرد ماضی مطلق از فعل aman)

۱۵- sâta = محرف ساعت

۱۶- bowkad = سوم شخص مفرد ماضی (از bowkadan = بیفکندن) = بفکند

۱۷- vât = سوم شخص مفرد ماضی از vâtan بمعنی گفتن (صیغه‌های

مضارع آن از vâj صرف میشود)

۱۸- vojâ = سوم شخص مفرد مضارع و امر از فعل vojiyan بمعنی انداختن

و پرت کردن (در گورانی vozin) = بیندازد، بیفکند (واگر vajâ خوانده شود

«بعوض» معنی میدهد)

۱۹- vestâx = گستاخ

۲۰- kiž = کس

۲۱- netgovan kard = (نت + «گون» مخفف و محرف «گمان» + کرد) =

گمان نمیکند، نمیاندیشد؟

۲۲- az = من (رك: مقالهای سابق)

۲۳ - $râ\ nâm =$ را مخفف «راه» + ن «نفی» + م «ضمیر»)

۲۴ - $ežnâva =$ (اژ = «اش» ضمیر مفرد غایب + ناوه) = ناوه اش ، ناحیه اش

(واگر «ازناوه» صحیح باشد نام ناحیه ایست در همدان)

۲۵ - $kattim$ (مخفف «کفتیم») = اول شخص مضارع جمع از فعل ($kattiyan =$

کفتین) = بیافتیم

۲۶ - $beybâra =$ (ب + ای «یک» + باره) = بیگباره

۲۷ - $lâva =$ دلربائی و دلفریبی و مجازاً بر معشوق استعمال میشود - (در

کردی نیز بهمین معنی آمده)

۲۸ - $hani =$ در لهجه های غرب و شمال غرب کلمه «هنی» بمعنی «هنوز» و

«دوباره» و «دیگر» بکار می رود در اینجا معنی اول مراد است و در شعر دوم همین قطعه

بمعنی اخیر نیز بکار رفته

۲۹ - $rammân =$ (رم + آن «حالت») = رمنده، گریزنده (صفت برای

آسمان آورده شده)

۳۰ - $hâzido =$ (ها = هست + «زی» مخفف «ازاین» + دو) = هست از این دو....

۳۱ - $jinân =$ (جین + آن جمع) = زینان ازاینان

۳۲ - $alef =$ کلمه الف در اشعار عرفا غالباً بخدا اطلاق میشود و در اینجا نیز

مقصود خداست

۳۳ - مقصود از «کاف» و «نون» کلمه «کن» و اشاره است بآیه و اذا اراد شیئا

ان يقول له کن فیکون

۳۴ - $hâmân =$ هموار و صاف - («هامان گهوان» کنایه از آسمان است)

۳۵ - $adsât =$ (سوم شخص مفرد ماضی استمراری از فعل «ساتن» بمعنی

«ساختن») = میساخت

۳۶ - $ar =$ گر (انداجه ار = اندازه گر)

۳۶ مکرر = vešânom = (دوم شخص مفرد مضارع از فعل = vešândan

افشاندن) = فشانم

۳۷ = tûla = شاخه (در کردی نیز بهمین معنی آمده)

۳۸ = vadir = وزیر؟ - در اشعار لری قرآینی در دست است که نشان میدهد

در مواردی «ز» به «د» تبدیل شده

۳۹ = carɣ = نوعی از مرغ شکاری و آنرا «چرخ» گویند

۴۰ = tâve šon = (تاو + شن «شدن») = شوق رفتن

۴۱ = vadzinehâri = بدعهدی

۴۲ = vidâdxâri = بیداد کشی، خواری

۴۳ = tehra = تیره (در اوستا tethra)

۴۴ = xor = که در این جا بمناسبت قافیه xar تلفظ میشود در لری بدو

معنی آمده: خورشید، خوش - و در این اشعار بهر دو معنی بکار رفته

۴۵ = vazé = (سوم شخص مفرد مضارع از فعل «وزیدن» بمعنی دمیدن) = دمدم

۴۶ = vid = بید

۴۷ = lâgabân = (لا «بمعنی سیل» + گه مخفف «گاه» بمعنی محل

+ ان «جمع») = سیل گاهان

۴۸ = vâžâr = بازار

۴۹ = benaššè = (سوم شخص مفرد مضارع منفی از فعل šon بمعنی

شدن و رفتن) = بنرود

۵۰ = vašši = (وش = برای + تی «خطاب») = برای تو

۵۱ = biyâna = مبدل بیگانه (در اشعار باباطاهر همه جا بیگانه بکار رفته

در صورتیکه در اشعار احوال الصدور با اینکه ۱۵۰ سال بعد سروده شده ملاحظه میشود که

«گ» به «ی» تبدیل شده، در عین حال این صورت اخیر بلری نزدیکتر است (

۵۲ - $vât + há =$ «گفته» هست

۵۳ - $tonda =$ (از تندیدن بمعنی پرخاش و غضب کردن) = خشم، تندی

۵۴ - $nešâna =$ (سوم شخص جمع مضارع منفی از $šâsan =$ شایستن) = نشایند

۵۵ - $bâht =$ (مصدر مرخم از $bâhtan =$ باختن) = باخت

۵۶ - $darim =$ داری مرا

۵۷ - $nevvâ =$ نباید

۵۸ - $kež =$ مخفف «گیژ» = کس

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

